20.1.2023

Eduskunnan Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
Sara Kuitunen
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntönne 12.1.2023

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEEN 320/2022 VP KOSKIEN SÄHKÖALAN VÄLIAIKAISTA VOITTOVEROA

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt Metsä Groupilta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi.

Metsä Group kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan kunnioittaen seuraavaa:

Metsä Groupista ja sen sisäisestä sähköntuotannosta

Metsä Group on metsäteollisuuskonserni, jonka emoyhtiö Metsäliitto Osuuskunta on suomalainen osuuskunta. Metsäliitto Osuuskunnan omistavat lähes 100 000 suomalaista metsänomistajaa. Metsä Group oli vuonna 2021 yksi Suomen suurimmista yhteisöveron maksajista.

Metsä Group -konsernin teollinen tuotantotoiminta jakautuu Suomessa viiteen eri konserniyhtiöön:

- Metsäliitto Osuuskunnan alaisuudessa toimii Metsä Wood -liiketoiminta-alue, joka harjoittaa puuviilutuotteiden valmistusta
- Metsä Fibre Oy harjoittaa puupohjaisten biotuotteiden, kuten sellun, sahatavaran, biokemikaalien ja bioenergian valmistusta
- Metsä Board Oyj harjoittaa ensikuitukartonkien valmistusta
- Metsä Tissue Oyj harjoittaa pehmopapereiden valmistusta
- Metsä Greaseproof Papers Oy harjoittaa tiivispapereiden valmistusta

Kaikki yllä mainitut yhtiöt ovat kirjanpitolain ja osakeyhtiölain tarkoittamalla tavalla Metsä Groupin konserniyhtiöitä ja ne ovat toisiinsa etuyhteydessä verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n 4 momentin tarkoittamalla tavalla. Yllä mainittujen konserniyhtiöiden omistusrakenne on esitetty liitteessä 1.

Metsä Groupin sisäisestä sähköntuotannosta Suomessa vastaa pääosin Metsä Fibre Oy, jonka sellutehtaat ovat sähköntuotannon osalta yliomavaraisia.

Eri liiketoiminta-alueista huolimatta Metsä Groupin liiketoimintaa johdetaan ja suunnitellaan sähkötaseen kannalta kokonaisuutena, jolloin kaikkien Suomen tuotantolaitosten sähköntuotanto ja sähköntarve sovitetaan toisiinsa. Tavoitteena tässä kokonaissuunnittelussa on saavuttaa tulevaisuudessa konsernin sähköomavaraisuus ja näin mm. suojata konsernia sähkön hinnan vaihteluilta.

Metsä Fibre Oy myy omassa sellutuotannossaan syntyvää ylimääräistä sähköenergiaa osin suoraan Metsä Board Oyj:lle (24,9 % osuus) ja pääosaltaan sähköpörssiin. Metsä Board Oyj puolestaan ostaa sähköpörssistä loput omaan tuotantoonsa tarvitsemastaan sähköstä sekä Metsä Woodin, Metsä Tissuen ja Metsä Greaseproof Papers:in tarvitseman sähkön. Muiden konserniyhtiöiden puolesta ostamansa pörssisähkön Metsä Board Oyj veloittaa edelleen näiltä. Kyseessä on tekninen järjestely, Metsä Groupin kannalta Metsä Fibre Oy myy sähköä sähköpörssiin ja Metsä Board Oyj ostaa sähköä sähköpörssistä. Tällä teknisellä järjestelyllä myös varmistetaan sähköenergian sisäisen hinnoittelun markkinaehtoisuus konserniyhtiöiden välillä. Vuonna 2022 Metsä Groupin yllä mainittujen konserniyhtiöiden yhteenlasketut sähkön hankintakustannukset ylittivät yhteenlasketut sähkön myyntituotot.

Metsä Groupin näkökulmasta Metsä Fibre Oy:n sähköntuotanto on ehdottomasti hallituksen esityksen tarkoittamaa sisäistä sähköliiketoimintaa myös siltä osin, kun tuotettua sähköä käytetään muissa Metsä Groupin konserniyhtiöissä.[1]

EU-asetuksen ja sähköalan väliaikaisen voittoveron tavoitteista

Euroopan unionin neuvoston asetuksen (EU) 2022/1854 korkeisiin energiahintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä tärkein tavoite oli hallituksen esityksen mukaan puuttua tietyille energiamarkkinatoimijoille poikkeuksellisen korkeista hinnoista syntyneisiin merkittävän korkeisiin tuottoihin.

Eduskunnan talousvaliokunta lausui syksyllä 2022 valtioneuvoston antamaan EU-asetusehdotusta koskevaan kirjelmään ja totesi, että tuottoja rajoittavassa järjestelmässä on kyse sähkön tuottajille kohdistetusta erityisestä veronluoteisesta maksusta *ylisuureksi katsottujen markkinatulojen* ylijäämän hillitsemiseksi. Talousvaliokunta korosti, että mikäli järjestelmä otettaisiin käyttöön, se tulisi toteuttaa tavalla, joka kohtelee yrityksiä tasapuolisesti.

[1] HE 320/2022 vp, s 35: “Sisäinen sähköliiketoiminta tarkoittaisi sähkön tuotantoa tai toimitusta, jota vastaava sähkö kulutettaisiin yrityksen tai saman konsernin muissa toiminnoissa. Näitä muita toimintoja olisivat eriytettyyn sähköliiketoiminnan tilinpäätökseen sisältymättömät yrityksen sähköverkkotoiminnot ja muut liiketoiminnot ja vastaavat toiminnot muissa konserniyrityksissä. Sisäinen sähköliiketoiminta kattaisi myös tilanteet, jossa yrityksen tai konsernin sisällä kulutettava sähkö teknisesti kiertäisi sähköpörssin kautta.”

Sekä EU-asetuksen että sen täytäntöönpanemiseksi säädettävän sähköalan väliaikaisen voittoveron yksiselitteinen tavoite on siis rajoittaa *markkinasähkön* myynnistä syntyviä tuottoja. Lisäksi väliaikainen voittovero tulee toteuttaa tasapuolisesti.

Hallituksen esitysluonnoksen lausuntokierroksesta ja esitetystä konsernimääritelmästä

Hallituksen esitysluonnoksesta järjestelyllä lausuntokierroksella useat lausunnonantajat viittaisivat tilanteeseen, jossa teollisuustoimintaa harjoittavissa konserneissa tuotantotoiminta on eriytetty omaan yhtiöön. Lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että voiton vero kohdistuisi näissä tilanteissa vain tilanteeseen, jossa *konserni myy sähköä markkinoille enemmän kuin sen omassa liiketoiminnassa kulutetaan*. Tämä lausuntopalaute oli linjassa sen EU-asetuksen alkuperäisen tavoitteen kanssa, että energiamarkkinatoimijoille syntyviä merkittävän korkeita tuottoja haluttiin leikata. Lausuntopalautteessa konserni-käsitettä käytettiin yleisesti sen normaalissa merkityksessä, eli tarkoittamaan yritysryhmää, jossa yritykset ovat toisiinsa etuyhteydessä määräysvallan kautta.

Lausuntokierroksen aikana käydyissä keskusteluissa Metsäteollisuus ry:n ja valtiovarainministeriön välillä lainvalmistelusta vastaavat virkamiehet ymmärsivät palautteen konsernin sisäisen sähkönmyynnin ongelmallisuudesta väliaikaisen voittoveron suhteen. Oli sinänsä tervetullutta, että esitystä muokattiin lausuntokommenttien perusteella EU-asetuksen tavoitteiden suuntaan ja konserninäkökulma yritettiin ottaa huomioon. Lausuntokierroksen aikaisissa keskusteluissa virkamiehet eivät missään vaiheessa tuoneet esille, että heidän käsityksensä konsernimääritelmästä olisi tässä asiassa virallista määräysvaltaan perustuvaa konsernimääritelmää suppeampi. Onkin siten hyvin yllättävää, että hallituksen esitys sisältää sisäisen sähköliiketoiminnan osalta normaalia konsernikäsitettä suppeamman konserniavustuslakiin perustuvan konsernikäsiteen[2]. Tämä asettaa Metsä Groupin kaltaisella omistusrakenteella toimivan sähköä teollisessa tuotantotoiminnassaan tuottavan ja käyttävän konsernin täysin epätasa-arvoiseen asemaan muiden konsernien kanssa.

[2] HE 320/2022 vp, s 36: ”Pykälän 4 ja 5 momentissa säädettäisiin niistä edellytyksistä, joilla toisen konserniyrityksen sähkönhankinnan kustannukset voitaisiin ottaa huomioon sisäisen sähköliiketoiminnan tulosta määriteltäessä. Pykälän 4 momentin mukaisesti kustannusten huomioimien edellyttäisi lähtökohtaisesti sitä, että näiden yritysten välillä olisi ollut mahdollista säännönmukaisessa tuloverotuksessa tasata verotettavaa tulosta konserniavustuksella. Pykälän 4 momentin 1 kohdan mukaisesti sekä yrityksen että saman konsernin yrityksen olisi oltava osakeyhtiöitä tai osuuskuntia. Pykälän 4 momentin 2 kohdan mukaisesti yritysten välillä olisi oltava konserniavustuslain 3 §:n mukainen omistusyhteys eli vähintään 90 prosentin omistusyhteys. Pykälän 4 momentin 3 kohdan mukaisesti yrityksen ja konserniyrityksen olisi lisäksi täytettävä konserniavustuslain 7 §:ssä konserniavustuksen antamiselle asetetut lisäedellytykset.

Hallituksen esityksen sisäisen sähköliiketoiminnan konsernimääritelmän vaikutuksista

Konserniavustuslakiin perustuvaa sisäisen sähköliiketoiminnan konsernimääritelmää ei ole hallituksen esityksessä mitenkään perusteltu. Sekä EU-asetuksen että kotimaisen lain tavoite on hallituksen esityksen sivulle 35 erikseen kirjatulla tavalla ”…*verottaa niitä voittoja, joita yrityksille ja konserneille syntyy sähkön myynnistä markkinoille. Tämän vuoksi 10 §:ssä säädettäisiin, että ehdotetun voittoveron veropohjassa ei otettaisi huomioon yrityksen ja konsernin sisäisen sähköliiketoiminnan tuottamaa voittoa*.” Epäloogisella konserniavustuslakiin perustuvalla sisäisen sähköliiketoiminnan konsernimääritelmällä hallituksen esitys toimii nyt suoraan oman tavoitteensa vastaisesti.

Konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa (825/1986, muutoksineen) on säädetty aikanaan osakeyhtiölakia suppeammin konsernin käsitteestä lähinnä sillä perusteella, että konserniavustusta antamalla ei olisi mahdollista huonontaa vähemmistöosakkeenomistajien oikeuksia (HE 92/1986 vp. s. 4). Näillä säätämisperusteluilla tai konserniavustussääntelyn tarkoituksella ylipäätään ei ole mitään tekemistä nyt mahdollisesti säädettävän sähköalan väliaikaisen voittoveron kannalta, eikä osakkeiden omistusosuuden suurudella ole merkitystä asiassa. Ratkaisevaa tulisi olla kirjanpito- ja osakeyhtiölain mukaiset konsernikäsitteet ja sähkön myynti tällä tavoin määrittyvien konserniyhtiöiden ulkopuolelle.

Vielä epäloogisemman sisäisen sähköliiketoiminnan konsernimääritelmästä tekee se, että samassa hallituksen esityksessä sähkön vähittäismyyntiä harjoittavan yrityksen verovapautta määriteltäessä verovapaus ei koskisi sellaista sähkön vähittäismyyjää, joka on osa sähkön tuotantoa harjoittavaa konsernia. Tämän pykälän osalta konserniyhteys määriteltäisiin verotusmenettelystä annetun lain 31 § 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, eli ratkaisevaa olisi perinteistä konsernimääritelmää mukaillen yritysten välinen määräysvalta. Metsä Groupin käsityksen mukaan sisäisen sähköliiketoiminnan konsernimääritelmän edellytyksen nostaminen normaalia konsernimääritelmää kireämmäksi onkin täysin perusteetonta. Konserniavustuksen edellytyksiin viittaaminen konsernimääritelmässä ei selity edes millään veroteknisellä seikalla, alle 90 % omistettujen konserniyhtiöiden sähkönhankinnan kustannukset voidaan ottaa huomioon sähköliiketoiminnan erillistuloslaskelmalla aivan samalla tavoin, kuin vähintään 90 %:sesti omistettujen konserniyhtiöiden sähkönhankinnan kustannukset.

Konserniavustuslain omistusrajan käyttäminen sisäisen sähköliiketoiminnan konsernimääritelmässä syrjisi Metsä Groupia ja asettaisi sen selvästi kilpailijoitaan huonompaan asemaan, kun sen konserninsisäinen sähkönmyynti joutuisi konsernin rakenteesta johtuen sähköalan voittoveron piiriin. Toisin sanoen sähköön, joka on tuotettu ja

käytetty saman konsernin teollisen tuotantotoiminnan yhteydessä kohdistettaisiin ylimääräinen voittovero.

Myös EU:n asetuksen 2022/1854 artikla 8 edellyttää mm., että jäsenvaltioiden suorittamat toimenpiteet markkinatulojen rajoittamiseksi ovat *oikeasuhteisia* ja *syrjimättömiä*. Veron piiriin kuuluvien toimintojen säätäminen ilman asiaan liittyviä objektiivisia perusteita tavalla, joka syrjii toimijoita, joiden konsernirakenne on tässä lausunnossa kuvatun kaltainen, on ristiriidassa tämän vaatimuksen kanssa. Metsä Fibre Oy:n tuottaman sähkön myynti ei ole sähkön myyntiä markkinoille siltä osin, kuin toiset Metsä Groupin suomalaiset konserniyhtiöt ostavat sähköpörssistä vastaavan määrän sähköä, kuin mitä Metsä Fibre Oy on sähköpörssiin myynyt. Tämän Metsä Groupin konserninsisäisen sähkönmyynnin verottaminen ylimääräisellä voittoverolla olisi selvästi sekä lain perustavoitteiden että mm. edellä mainittujen talousvaliokunnan järjestelylle esittämien tasapuolisuuden tavoitteiden vastaista.

Yhteenveto

Metsä Group pitää välttämättömänä, että hallituksen esitystä muutetaan siten, että ehdotetun lain 10 §:n 4 momenttia muutetaan niiden edellytysten osalta, joilla toisen konserniyrityksen sähkönhankinnan kustannukset voitaisiin ottaa huomioon sisäisen sähköliiketoiminnan tulosta määriteltäessä. Edellytyksenä tulee käyttää konserniavustuslain mukaisten edellytysten sijasta verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n 4 momentin mukaista konserniyhteysmääritelmää, eli samaa määritelmää, jota on käytetty lain 4 §:n 3 momentissa sähkön vähittäismyyntiä harjoittavan yrityksen verovapautta koskien. Ilman tätä muutosta EU-asetuksen ja lain tavoitteet verottaa vain sähkön myyntiä markkinoille ja toteuttaa vero tasapuolisesti ja syrjimättömästi eivät toteudu.

Metsä Group

Anssi Vesama
verojohtaja

Liitteet

Metsä Groupin Suomen tuotannollisten yhtiöiden konsernirakenne (tilanne 2.1.2023)

Metsä Group
PL 10, 02020 Metsä
Revontulenpuisto 2, 02100 Espoo
Puhelin 010 4601
www.metsagroup.com
etunimi.sukunimi@metsagroup.com

LIITE 1: Metsä Groupin Suomen tuotannollisten yhtiöiden omistusrakenne (tilanne 2.1.2023)

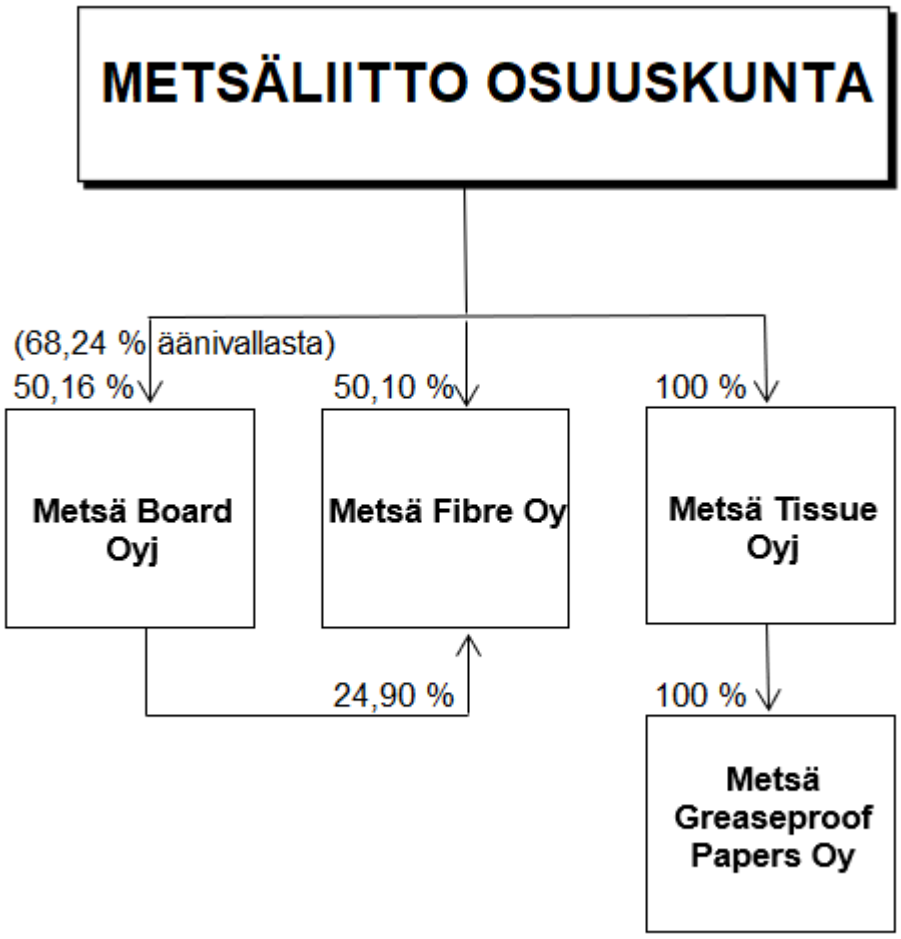

Metsä Board Oyj on noteerattu Helsingin pörssissä ja sen muu omistus jakautuu eri omistajille (https://www.metsagroup.com/fi/metsaboard/sijoittajat/osakkeet-ja-omistus/suurimmat-osakkeenomistajat/).

Metsä Fibre Oy:stä omistaa 25 % japanilainen Itochu Corporation.